OPINIA PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI PRIVIND ANGAJAREA ÎN CÂMPUL MUNCII (cazul mun. Chișinău)

THE VIEWS OF PEOPLE WITH DISABILITIES ON EMPLOYMENT (the case of Chisinau Municipality)

Oleg BULGARU, ORCID: 0000-0003-2659-6191
Valentin CUCUTA, ORCID: 0000-0002-0546-1012
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 316.65:331.5-056.3(478-21) e-mail: olegbulgaru@gmail.com

Ocuparea în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilități reprezintă o treaptă importantă pentru incluziunea socială a acestora. Persoanele cu dizabilități, datorită acestui proces, își valorifică aptitudinile, capacitățile, asigurându-și și o sursă de venit. Menționăm că *Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități* garantează dreptul la muncă al acestora, interzicând discriminarea pe criterii de dizabilitate referitor la toate aspectele și formele de încadrare în muncă, inclusiv la condițiile de recrutare, plasare, angajare și desfășurare a activității de muncă, la avansarea în carieră, la condițiile de sănătate și securitate la locul de muncă [1].

Deși politicile promovate la nivel internațional și național sunt de egalizare a șanselor, nondiscriminatorii, implementarea lor la nivel social este încă deocamdată departe de a se realiza. Chiar dacă se constată per ansamblu o atitudine pozitivă legată de integrarea persoanelor cu dizabilități în câmpul muncii, o atitudine favorabilă principiului integrării, acest lucru este umbrit de rata scăzută a materializării lui, numărul persoanelor cu dizabilități angajate fiind extrem de redus.

Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale, la 1 ianuarie 2021 numărul persoanelor recunoscute cu dizabilități în Republica Moldova a fost de 174,5 mii, inclusiv 10,4 mii copii cu vârsta de 0-17 ani. Persoanele cu dizabilități au reprezentat 6,7% din populația totală cu reședință obișnuită a țarii, iar copiii cu dizabilități au constituit 1,9% din numărul total al copiilor cu reședință obișnuită din Republica Moldova. În anul 2020, rata de participare în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilități a constituit 14,0%, în comparație cu 43,9% a persoanelor fără dizabilități. Printre bărbații cu dizabilități rata de participare a fost de 13,3%, iar în cazul femeilor – de 14,8%. În mediul urban, rata de participare a constituit 15,6% și în mediul rural – 13,1% [2].

În prezent, persoanele cu dizabilități constituie un segment de populație destul de vulnerabil, care necesită diverse măsuri de intervenție mult mai sigure și eficiente. Situația actuală de pe piața muncii a favorizat ca acest grup să întâmpine diverse impedimente în procesul de angajare. Ținând cont de cele expuse, în scopul studierii opiniei persoanelor cu dizabilități privind angajarea în câmpul muncii, a problemelor și obstacolelor întâmpinate în acest proces, autorii au realizat în martie 2022 un sondaj telefo-

nic CATI pe un eșantion de 109 persoane cu dizabilități din mun. Chișinău. Eșantionul cercetării cantitative a cuprins persoane de ambele sexe (52% – femei, 48% – bărbați), cu vârste cuprinse între 18 și 62 de ani, angajate (59%) și neangajate (41%), cu studii superioare (licență sau masterat) – 15,1%, colegiu – 29,2%, școală profesională – 20,8%, medii generale sau liceale – 34,9%, având diferite grade de dizabilitate (mediu – 28%, accentuat – 45% și sever – 27%).

Un prim rezultat al cercetării a demonstrat că ***nivelul studiilor reprezintă un avantaj la angajarea persoanelor cu dizabilități***: cu cât el este mai înalt, cu atât procentul angajaților este mai mare (Fig. 1).

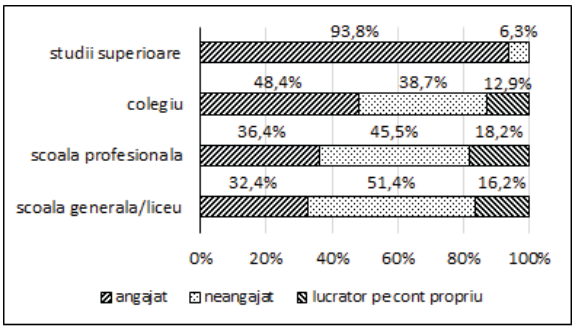


Fig.1. Angajarea persoanelor cu dizabilități în câmpul muncii în funcție de nivelul studiilor.

În opinia persoanelor cu dizabilități intervievate, cel mai mult ***munca reprezintă o posibilitate de a avea bani*** (opinie menționată de 69,7% dintre respondenți), dar ***și anumite beneficii sociale*** (70,6%). Fiind angajat în câmpul muncii, ai posibilitatea să-ți dezvolți relații utile pentru viitor (67,0%), să obții noi experiențe (66,1%) și să crești profesional (59,6%). Respectiv, în căutarea unui loc de muncă pentru respondenți este important ca acesta să garanteze o asigurare socială satisfăcătoare (33,9%), un salariu decent (33,0%), relații bune în cadrul colectivului de muncă (29,4%), condiții de muncă normale (23,9%).

Este cunoscut faptul că persoanele cu dizabilități se confruntă cu probleme legate de accesibilitatea în instituțiile publice, în transport și spațiul public, în întreprinderile la care doresc să se angajeze. Pentru a ajunge la locul de muncă, e nevoie să folosească transportul public, să circule pe străzile și trotuarele care nu sunt adaptate. Problema accesibilității infrastructurii este mai cu seama acută în zonele rurale. Această situație a influențat opinia respondenților: 39,4% dintre ei își ***doresc un loc de muncă cât mai apropiat de domiciliu***.

Întrebați despre ***problemele cu care se confruntă persoanele cu dizabilități în căutarea unui loc de muncă***, respondenții au menționat că salariul propus de angajator este insuficient (91,7%), angajatorii nu doresc să angajeze persoane fără experiență (78,9%), pregătirea profesională nu corespunde cerințelor angajatorului (69,7%), lipsa la solicitanți a orientării profesionale (66,1%) etc. Persoanele angajate, la rândul lor, au menționat câteva ***probleme cu care se confruntă la locul de muncă***: salariul mic (62,9%), lipsa perspectivelor de avansare în carieră (62,9%), condițiile grele de muncă (50,0%), nemulțumirea de ceea ce fac (38,7%), necorespunderea funcției cu specialitatea (33,9%), dar și prezența unor situații de marginalizare (14,5%). Respectiv, responsabili, în mare măsură, de soluționarea problemelor menționate, după cum au recunoscut respondenții, sunt înșeși persoanele cu dizabilități (39,4%), dar și instituțiile și organizațiile competen-

te în promovarea și protejarea drepturilor persoanelor cu dizabilități (40,1%), sindicatele (39,9%), Inspectoratul de Stat al Muncii (33,3%), angajatorul (25,0%) etc.

Astfel, potrivit rezultatelor obținute în urma intervievării, s-a constatat că piața muncii este un mediu destul de fragil pentru angajarea persoanelor cu dizabilități, aceasta caracterizându-se prin faptul că nu toate muncile pot fi îndeplinite de persoanele cu dizabilități, există condiții și situații ca aceste munci să afecteze starea de sănătate a angajatului, mult depinde de domeniul de activitate, de locul de muncă și de persoana cu dizabilități care ar putea realiza munca propusă. Persoanele cu dizabilități se angajează la locuri de muncă, unde nu se depune efort fizic, în alte activități care nu generează anumite pericole pentru sănătatea lor.

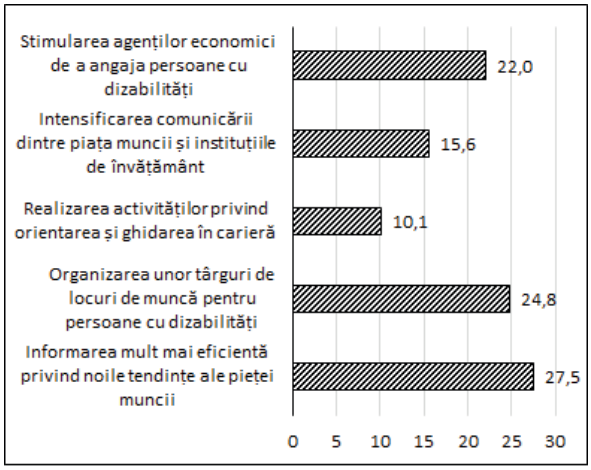


Fig.2. Măsuri propuse de respondenți pentru facilitarea ocupării în câmpul muncii (%).

Respondenții au propus câteva ***măsuri pentru facilitarea ocupării în câmpul muncii***: informarea mai eficientă cu privire la tendințele pieței muncii, organizarea de târguri și locuri de muncă pentru persoanele cu dizabilități, stimularea agenților economici de a angaja persoane cu dizabilități (Fig. 2), care pot fi completate și cu următoarele:

- elaborarea și actualizarea permanentă a unei baze de date pentru evidența ofertelor pe piața muncii pentru persoanele cu dizabilități;
- crearea de condiții și servicii necesare pentru ca persoanele cu dizabilități să poată să aleagă forma de calificare/recalificare profesională și locul de muncă în conformitate cu potențialul lor funcțional;
- colaborarea cu persoane juridice, publice sau private, cu programe și proiecte având ca obiectiv sporirea gradului de ocupare a persoanelor cu dizabilități;
- realizarea în colaborare sau în parteneriat cu organele mass-media de emisiuni în vederea creșterii gradului de conștientizare/sensibilizare a comunității cu privire la potențialul, abilitățile și contribuția persoanelor cu dizabilități la piața muncii.

Referințe:

1. Legea nr.60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* nr. 155-159/508 din 27.07.2012.
2. *Persoanele cu dizabilități în Republica Moldova în anul 2020.* Disponibil: https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=7194